

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
МИРЗО УЛУҒБЕК НОМИДАГИ
ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ УНИВЕРСИТЕТИ**

**НАЗАРИЙ ФОНЕТИКА ВА НАЗАРИЙ ГРАММАТИКА
ФАНИНИНГ ЎҚУВ ДАСТУРИ**

- Билим соҳаси:** 200 000 – Санъат ва гуманитар фанлар.
- Таълим соҳаси:** 230 000 – Тиллар;
- Таълим йўналиши:** 60230100 – Филология ва тилларни ўқитиш
(инглиз тили);

Фан/модуль коди NFGB406		Ўқув йили 2024-2025	Семестр 7	ECTS – Кредитлар 6	
Фан/модуль тури Мажбурий		Таълим тили Инглиз		Ҳафтадаги дарс соатлари 6	
	Фаннинг номи	Маъруза (соат)	Семинар (соат)	Мустақил таълим (соат)	Жами юклама (соат)
1.	Назарий фонетика ва назарий грамматика	44	46	90	180
2.	<p>I. Фаннинг мазмуни</p> <p>Фанни ўқитишдан мақсад – талабаларда назарий фонетика ва грамматикага оид асосий билимларни шакллантириш, фонетика ва грамматикага оид тушунча ва терминларни ўргатиш, инглиз тили фонетикаси ва грамматикаси, грамматиканинг морфологик ва синтактик хусусиятларини очиб бериш, морфема, сўз бирикмаси, гап, сўз туркумлари ва гап бўлакларига оид билим бериш.</p> <p>Фаннинг вазифаси – назарий фонетика ва грамматикага оид асосий таянч тушунчалар ва методологик ёндошувлар ҳамда назарий фонетика ва грамматика фанининг тарихи ва бугунги ҳолати билан талабаларни таништириш; морфема, сўз бирикмаси, гап, сўз туркумлари ва гап бўлаклари каби тушунчалар ҳамда уларнинг классификациясини ўргатиш; талабаларга инглиз тили грамматикасига оид хусусиятлар ва терминларни ўргатиш ҳамда уларда мураккаб гапларни тўғри туза олиш кўникмаларини ривожлантириш.</p> <p>II. Асосий назарий қисм (маъруза машғулоти)</p> <p>II.I. Фан таркибига қуйидаги мавзулар киради:</p> <p style="text-align: center;">Назарий фонетика модули:</p> <p>1-мавзу. Phonetics and Phonology. Phonemes and Sounds 2-мавзу. Classification of English Vowels 3-мавзу. Classification of English Consonants 4-мавзу. Articulatory and acoustic features of sounds. Speech Organs 5-мавзу. Articulatory Processes 6-мавзу. Stress. Syllable. Transcription. 7-мавзу. Intonation.</p> <p style="text-align: center;">Назарий грамматика модули:</p> <p>1-мавзу. Introduction. Grammar as a branch of linguistics. Methods of Grammatical analysis 2-мавзу. Morphology. The theory of Parts of speech in Modern English 3-мавзу. The Noun and its structural and semantic types and syntactical functions in the sentence 4-мавзу. The theory of Grammatical categories of the English nouns 5-мавзу. The theory of Articles in Modern English 6-мавзу. The pronoun: its structural and semantic types, the theory of its grammatical</p>				

categories

7-мавзу. The Verb: its structural and semantic types and the theory of its grammatical categories(of number, person, mood)

8-мавзу. The Verb: grammatical categories of tense, voice, aspect and order.

9-мавзу. The Adjective, Adverb, Adlinks (Statives) and other parts of speech and their grammatical categories

10-мавзу. Part I. Introduction to Syntax. Minor and Major Syntax. Different approaches (structural, cognitive, semantic, etc. approaches) to Syntax. Main categories of Syntax: Phrase and Sentence. Part II. Phrase Theory: Definition. Phrase types and subtypes: Coordinate, Subordinate and Predicative Phrases , problem of mixed types of phrases

11-мавзу. Sentence theory: Sentence types and subtypes.

Simple Sentence and its (structural and semantic) types. Theory of Parts of the Sentence: principle, secondary parts of the sentence, problem of tertiary and loose parts

12-мавзу. Composite(compound and complex) sentence theory. The problem of syndetic and asyndetic types of Composite Sentence. The disputable types of Composite Sentences (with a parenthetical (introductory clause or comment, and inserted) clause and a clause of proportion "the more..., the more... type)

13-мавзу. Part I. Compound Sentence theory and its structural and semantic types. Part II Complex sentence theory and its structural and semantic types. Complex sentences with subject, object and predicative and attributive appositive clauses

14-мавзу. Complex sentences with adverbial clauses of time and place, reason(cause), purpose condition, concession, manner, comparison result, degree and measure. Cleft sentences.

15-мавзу. Taxemic and other approaches to the Composite sentences: collotaxeme, parataxeme, hypotaxeme, hypertaxeme (supertaxeme, architaxeme, ultrataxeme, binome, polynome, discourseme, cumuleme and occurseme). Functional Sentence Perspective. Sentence Pragmatics. Discourse Analysis (Textics or textology). Punctuation in Modern English

III. Семинарлар бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Семинарлар учун қуйидаги мавзулар тавсия этилади:

Назарий фонетика модули:

1-мавзу. Phonetics and Phonology. Phonemes and Sounds

2-мавзу. Classification of English Vowels

3-мавзу. Classification of English Consonants

4-мавзу. Articulatory and acoustic features of sounds. Speech Organs

5-мавзу. Articulatory Processes

6-мавзу. Stress. Syllable. Transcription.

7-мавзу. Intonation.

8-мавзу. Phonetical scientific schools

Назарий грамматика модули:

1-мавзу. Introduction. Grammar as a branch of linguistics. Methods of Grammatical analysis

- 2-мавзу.** Morphology. The theory of Parts of speech in Modern English
- 3-мавзу.** The Noun and its structural and semantic types and syntactical functions in the sentence
- 4-мавзу.** The theory of Grammatical categories of the English nouns
- 5-мавзу.** The theory of Articles in Modern English
- 6-мавзу.** The pronoun: its structural and semantic types, the theory of its grammatical categories
- 7-мавзу.** The Verb: its structural and semantic types and the theory of its grammatical categories(of number, person, mood)
- 8-мавзу.** The Verb: grammatical categories of tense, voice, aspect and order.
- 9-мавзу.** The Adjective, Adverb, Adlinks (Statives) and other parts of speech and their grammatical categories
- 10-мавзу.** Part I. Introduction to Syntax. Minor and Major Syntax. Different approaches (structural, cognitive, semantic, etc. approaches) to Syntax. Main categories of Syntax: Phrase and Sentence. Part II. Phrase Theory: Definition. Phrase types and subtypes: Coordinate, Subordinate and Predicative Phrases , problem of mixed types of phrases
- 11-мавзу.** Sentence theory: Sentence types and subtypes. Simple Sentence and its (structural and semantic) types. Theory of Parts of the Sentence: principle, secondary parts of the sentence, problem of tertiary and loose parts
- 12-мавзу.** Composite(compound and complex) sentence theory. The problem of syndetic and asyndetic types of Composite Sentence. The disputable types of Composite Sentences (with a parenthetical (introductory clause or comment, and inserted) clause and a clause of proportion "the more..., the more... type)
- 13-мавзу.** Part I. Compound Sentence theory and its structural and semantic types. Part II Complex sentence theory and its structural and semantic types. Complex sentences with subject, object and predicative and attributive appositive clauses
- 14-мавзу.** Complex sentences with adverbial clauses of time and place, reason(cause), purpose condition, concession, manner, comparison result, degree and measure. Cleft sentences.
- 15-мавзу.** Taxemic and other approaches to the Composite sentences: collotaxeme, parataxeme, hypotaxeme, hypertaxeme (supertaxeme, architaxeme, ultrataxeme, binome, polynome, discourseme, cumuleme and occurseme). Functional Sentence Perspective. Sentence Pragmatics. Discourse Analysis (Textics or textology). Punctuation in Modern English.

IV. Мустақил таълим ва мустақил ишлар

- Матни фонетик жиҳатдан таҳлил қилиш, транскрипция ва интонация формаларини ёзиш
- Pronunciation peculiarities of the English language
- Types of reduction in English
- Monophthongs, diphthongs and triphthongs in English
- Types of speech melody in English
- Logical stress in English

- Contrastive study of English and Uzbek/Russian vowels
- Contrastive study of English and Uzbek/Russian consonants
- Contrastive study of English and Uzbek/Russian intonation
- Contrastive study of English and Uzbek/Russian articulatory processes
- Contrastive study of English and Uzbek/Russian phono-stylistics
- Матни морфологик ва синтактик жihatдан тахлил қилиш
- Grammatical form and grammatical meaning
- Grammatical scientific schools
- Noun and its grammatical categories
- Verb and its grammatical categories
- Preposition and conjunction in English
- Particle and article in English
- Modal words and interjection in the English language
- Syntactical relations in a sentence
- The notions of primary and secondary predications
- Contrastive study of English and Uzbek/Russian punctuation rules

“Назарий фонетика” модулидан тахминий курс иши мавзулари:

1. Word formation based on phonetic peculiarities (sound interchange and sound imitation; distinctive stress.)
2. Vowels in English
3. Consonants and diphtongs in English
4. Accomodation and assimilation
5. Types of stresses in English
6. Types of syllables in English
7. Main features of transcription in English
8. Types of intonation and their influence
9. Main problems in Modern English Phonology
10. Specific features of English phonemes

“Назарий грамматика” модулидан тахминий курс иши мавзулари:

1. Specific features of English compounds
2. Minor types of word formation
3. Parts of speech. Specific features of noun in English
4. Parts of speech. Specific features of verb in English
5. Parts of speech. Specific features of adjective in English
6. Parts of speech. Specific features of adverb in English
7. Parts of speech. Specific features of numerals in English
8. Parts of speech. Specific features of pronoun in English
9. Types of sentences in Modern English
10. Syntactic features of composite sentences in English

3.	<p>V. Таълим натижалари/Касбий компетенциялари Талаба билиши керак:</p> <ul style="list-style-type: none"> • назарий фонетикага оид тушунчалар ва терминлар хақида <i>тасаввурга эга бўлиши; (билим)</i> • назарий фонетика фанининг тарихи ва ривожига оид <i>билимга эга бўлиши; (билим)</i> • акустик ва артикуляцион жараёнлар хақидаги <i>тушунчага эга бўлиши; (билим)</i> • инглиз тили фонетикаси, ундаги унли ва ундош товушлар, бўғин, урғу, интонациянинг ўзига хос <i>хусусиятларини ўзлаштириши; (малака)</i> • инглиз тилида талаффузни тўғри шакллантира <i>кўникмаларига эга бўлиши; (кўникма)</i> • назарий грамматикага оид тушунчалар ва терминлар хақида <i>тасаввурга эга бўлиши; (билим)</i> • назарий грамматика фанининг тарихи ва ривожига оид <i>билимга эга бўлиши; (билим)</i> • морфология ва синтаксис хақидаги <i>тушунчага эга бўлиши; (билим)</i> • инглиз тили грамматикаси, ундаги морфемаларнинг ўзига хос <i>хусусиятларини ўзлаштириши ва қўллай олиши (малака);</i> • сўз бирикмаси, гап, сўз туркумлари ва гап бўлакларига оид <i>билимга эга бўлиши ва улардан нутқда фойдалана олиши; (кўникма)</i> • инглиз тилида мураккаб гапларни тўғри туза олиш <i>кўникмаларига эга бўлиши керак (кўникма).</i>
4.	<p>VI. Таълим технологиялари ва методлари:</p> <ul style="list-style-type: none"> • маърузалар; • интерфаол кейс-стадилар; • семинарлар (мантикий фикрлаш, тезкор савол-жавоблар); • гуруҳларда ишлаш; • такдимотларни килиш; • индивидуал лойиҳалар; • жамоа бўлиб ишлаш ва ҳимоя килиш учун лойиҳалар
5.	<p>VII. Кредитларни олиш учун талабалар: жорий, оралиқ назорат шаклларида берилган вазифа ва топшириқларни бажариш, якуний назорат бўйича ёзма ишни муваффақиятли топшириш.</p>
6.	<p>Асосий адабиётлар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Abduazizov A.A. English Phonetics. Tashkent, 2007. 2. Iriskulov M., Shatunova A.S., Muzykina A.A. English Phonetics. Tashkent, 2006. 3. Roach P. English phonetics and phonology. Cambridge University press, 2000, 2 nd edition. 4. Blokh M.Y. Theoretical Grammar of the English Language. M. 2004.

5. Kaushanskaya V.L. et all. A Grammar of the English Language. M.: Ayris Press, 2008.
6. Iriskulov M., Kuldashev A. Theoretical Grammar of the English Language. T.: 2008.
7. Yusupov U.K. A Universal Grammar of the English Language. T.: Akademnashr, 2011.

Қўшимча адабиётлар:

8. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қонидаси бўлиши керак. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил якунлари ва 2017 йил истиқболларига бағишланган мажлисидаги Ўзбекистон Республикаси Президентининг нутқи. // Халқ сўзи газетаси. 2017 йил 16 январь, №11.
9. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. – Т.: Ўзбекистон, 2016. - 56 б.
10. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. – Т.: Ўзбекистон, 2017. - 48 б
11. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга курашимиз. – Т.: Ўзбекистон, 2017. – 488 б.
12. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947-сонли “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги Фармони. www.lex.uz.
13. Sokolova M.A. Theoretical Phonetics of English. Москва: “Феникс”, 2010.
14. Yusupov U.K. Contrastive Linguistics of the English and Uzbek Linguistics. T.: Akademnashr, 2013.
15. Джумабаева Ж.Ш., Абдуллаева Н.Э., Сохибов С.Н. Филология фанлари доктори, профессор Ў.Қ.Юсуповнинг Чоғиштира тилшунослик илмий мактаби. Т., 2017.
16. Eastwood J. Oxford guide to English grammar. Oxford, OUP, 2002.
17. Ильиш Б.А. Structure of Modern English.-М., 1975.
18. Yusupov U.K. Contrastive Linguistics of the English and Uzbek Linguistics. T.: Akademnashr, 2013.
19. Джумабаева Ж.Ш., Абдуллаева Н.Э., Сохибов С.Н. Филология фанлари доктори, профессор Ў.Қ.Юсуповнинг Чоғиштира тилшунослик илмий мактаби. Т., 2017.

Ахборот манбалари:

20. www.linguist.org/grammar
21. www.philology.ru
22. www.natlib.uz
23. www.dissorg.com
24. www.uzscience.uz

	25. www.encyclopedia.farlex.com
7.	Ўзбекистон Миллий университети томонидан ишлаб чиқилган ва тасдиқланган.
8.	Фан/модуль учун масъуллар: Жалолова Ш.М. – Инглиз тилшунослиги кафедраси доценти в.б., PhD Абдуллаева Н.Э. – Инглиз тилшунослиги кафедраси доценти в.б., PhD.
9.	Такризчилар: Самигова Х.Б. – ЎзДЖТУ (турдош ОТМ) , филология фанлари доктори (DSc) Агзамова Д.Б. – ЎзМУ, филология фанлари номзоди, доцент